LAKHEGY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV 2017

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS....4
LAKHEGY BEMUTATÁSA....5
Története, szerkezeti fejlődése....5
Általános településkép, településkarakter....13
ÖRÖKSÉGÜNK....19
Építészeti értékek....19
Régészeti értékek....24
Táji és természeti értékek....24
KARAKTERVIZSGÁLAT....26
1. Általános karakterű terület....27
2. ÜZEMI karakterű terület....29
3. ZÁRTKERTI karakterű terület....29
4. KÜLTERÜLETI karakterű terület....31
TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK....32
AJÁNLÁSOK....33
1. Ajánlások/Általános terület....34
1.1 TELEPÍTÉS....34

1.2. MAGASSÁG 34
1.3. TETŐHAJLÁSSZÖG 35
1.4. TETŐFORMA 36
1.5. HÉJAZAT 37
1.6. HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK 37
1.7. KERÍTÉSEK 39
1.7. KERÍTÉSEK 40
1.8. TORNÁCOK 42
1.10. RÉSZLETEK 44
1.11. KERTEK 45
2. AJÁNLÁSOK/ zártkerti terület 46
3. AJÁNLÁSOK/ Utcák, közterületek, sajátos funkciójú építmények, reklámcélú-, információs-, hirdető- és egyéb műszaki berendezések 47
3.1. Utcák, közterületek 47
3.2. Közpark 48
3.3 Sajátos építményfajták 51
3.4. Reklámcélú-, információs-, hirdető- és egyéb műszaki berendezések 51
JÓ PÉLDÁK, ÉPÜLETEK, ÉPTÉSZETI RÉSZLETEK 52

BEVEZETÉS

Jelen Arculati kézikönyv Lakhegy Község Önkormányzata által elfogadott településképi önkormányzati rendelet szakmai megalapozó dokumentuma. A település bemutatásával, a helyi értékek megismertetésével, valamint útmutató résszel segítség kíván lenni az építtetők és az építészek számára ahhoz, hogy a település képéhez illeszkedő, ízléses lakóházak és épületek épülhessenek. Emellett pedig a lakosság és a döntéshozók tájékoztatását segítő, szemléletformáló eszköz is, amely rendszerezett formában gyűjti össze és mutatja be Lakhegy építészeti stílusjegyeit, valamint a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségeket. A magyarországi települések jellegzetes és értékes, a hagyományt is őrző arculatának megóvása, kialakítása, az épített és a természeti környezet egységes védelme elsődlegesen az önkormányzatok feladata azáltal, hogy helyi szabályozással megőrizzék és elősegítsék a helységek építészeti arculatát. A kézikönyv is ezt hivatott elősegíteni: általa az önkormányzat inspiráló ötleteket és a szépségében rejlő értékeket megőrző, erőforrásaival okosan gazdálkodó, innovációs lehetőségeit hatékonyan kihasználó településfejlesztési útmutatót tár az olvasó elé.

Környezetünk állandóan formálódik, településünk története is folyamatosan továbbíródik, így a kézikönyvben írtak sem változatlanok: az érintett szereplőkkel folytatott párbeszéd folyamatosan formálja a benne foglaltakat.

LAKHEGY BEMUTATÁSA

Története, szerkezeti fejlődése

Lakhegy egy cseppnyi falu Zala megye szívétől északra, Vas megye határán. Településünk a Sárvíz-patak völgyét nyugatról kísérő napfényes dombvonulat tetején nyújtózik, mely híres szőlőseiről és gyümölcsöseiről. A nevében lévő „hegy" szótag Zala jellegzetes borvidékére utal, ugyanis régen a hegy szó egy olyan művelt terület – ez esetben domboldal -, ahol szőlőt termesztettek. Itt nemesítették ki egykor a „Lakhegyi mézes" (hivatalosan Egri 28) elnevezésű szőlőfajtát. Lakhegy címere domború vonallal osztott, amely a község földrajzi elhelyezkedésére utal, valamint a szőlők a települést távolabb is ismertté tevő szőlőtermesztési és borkultúrát szimbolizálják. A címerpajzs formája pedig a gótikában már létező településre utal. Ezen túlmenően ez a vidék is a felelős az intenzív gyümölcsfafajták elterjedésében.

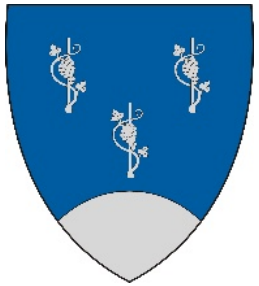

A település levegője különösen tiszta, s ennek köszönhetően a '80-as években „Zala Mátrája" megtisztelő ragadványnevet kapta.

A Nyugat-Dunántúli dombság részeként kiváló kilátás nyílik a környező falvakra, településekre, a Kősze-gi-hegységre, és tiszta időben az Alpok néhány vonulatára.

A terület szépsége mellett változatos növényvilága is kiemelkedő. A sokszínűség oka a terület geológiája és érintetlensége. Ugyanis egykoron a földtörténeti őskorban a Pannon-tenger üledékes kőzet-felrakódásaként jöttek létre ezek a kiemelkedő domborulatok, ahol Lakhegy fekszik. Másrészt mindig is erdőség jellemezte ezt a területet. Így a hegyi, sziki növények éppúgy megtalálhatóak, mint az erdei, mezei és a lápi társulások, amelyek sok értékes fajt képviselnek.

Fellelhető például a Szártalan bábakalács, a Szártalan kankalin és a Tarka kosbor.

A mai Lakhegy két hajdani település, Lak és Hegyfalva nevét őrzi. A régészeti ásatások, terepbejárások során a mai Dénesfától északra, mintegy két kilométer távolságra Árpád-kori településnyomokat találtak a Kápolna-dűlőnek nevezett részen. A két falucska belterületén ilyen korai leletek eddig még nem ismeretesek. Születéstörténetükre csak következtetni lehet.

A település nevének eddig ismert első okleveles említése - bár területe az őskortól kezdődően lakott - 1334-ben történt, megjelölve egy falut a Saar folyó (Sárvíz) völgyében Egervártól északra: "Villa inferior Lack ante Egerwar" (azaz Egervár előtti Alsólak) (1334. Zala megyei oklevéltár I. kötet 275. oldal). 1351-ben a név ismét felbukkan "in possessione Lak" formában, majd 1361-ben "Villa Alsólack", 1404-ben "Lak" megfogalmazásban. 1357-ben írtak egy birtokról "in possessione Hegy" néven, ami 1481-re a "Heghfalw" településnéven bukkant fel ismét a forrásokban. Ezek minden bizonnyal a mai Lakhegy (ezen a néven 1758-ban említették először) részei. A középkorban Lakhegy és Hegyfalva a Gersei Pethő, a Gősfalvi Gős, a Hidvégi és az Egervári családok, majd a XVIII. századtól a Széchenyiek birtoka. 1475-ben Mátyás király az örökösök nélküli Gősfalvi Benedek Hegyfalván lévő birtokát Laki Parvus Tamásnak adományozta, 1553-ban a Hegyfalván fekvő birtokaiba iktatta be Kanizsai László lányát, Orsolyát a pozsonyi káptalan (ez utóbbi terület ezt megelőzően az Egervári család tulajdona volt). A XVIII. századtól Lakhegy is a Széchényiek fennhatósága alá került, míg Dénesfán a Széchényiek, Festeticsek és helyi kisnemesek (compossessorok) osztoztak.

Az önálló Lakhegy kialakulásában és fennmaradásában minden bizonnyal szerepet játszott a növekvő jelentőségű szőlőtermesztés és a korai hegyközségek kialakulása is.

Az itt lakók békés munkáját az 1570-es évektől mind gyakrabban zavarták meg a török portyák, ezután saját földesuruk mellett a töröknek is adóztak. Nagyobb pusztítást Dénesfa esetében jegyeztek fel: 1650 körül teljesen kirabolták és fel is gyújtották, lakói Egervárra menekültek.

„Az 1728-as összeírás tartalmazza a falu - megélhetést biztosító - határának leírását: szántóföldje mintegy kétszázötven köböl termést hoz évente, termékenységre és minőségre Egerváréhoz hasonló. Rétje negyven szekérre való szénát terem, a rétek minősége fele részben közepes, fele részben pedig mocsaras, vizenyős és hitvány szénát ad. Legelője - juhok, marhák, lovak részére - nyáron az erdőkben elegendő. Szőlőhegye háromszáz kapásnyi. Erdeje tüzelőre elég, s ha tíz évenként egyszer-kétszer makkot hoz, az száz sertést eltart és meghizlal." (https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/SzazMagyarFalu-szaz-magyar-falu-1/egervar-377F/lakhegy-denesfa-deneslak-3906/)

A következő években a lakosság száma növekedett. A II. József-kori népszámlálás (1787), mely Dénesfa és Lakhegy adatait összevontan tartalmazza, 26 nemest, tizenkét telkes jobbágyot, 104 zsellért és két polgárt regisztrált, azaz családjaikkal együtt összesen 586 főt. E lélekszámnak mintegy fele élt Lakhegyen. A lakóházak száma ekkor 129, amely az Első Katonai Felmérés (1763-1787) alkalmával készült térkép (forrás: http://mapire.eu/hu) tanúsága szerint a mai község északi részén volt fellelhető. Ezen a térképen is jól látható, hogy a településtől délkeletre hatalmas szőlőterületek húzódtak. A külterület művelési ága ezen kívül szántók és erdőterületek voltak.

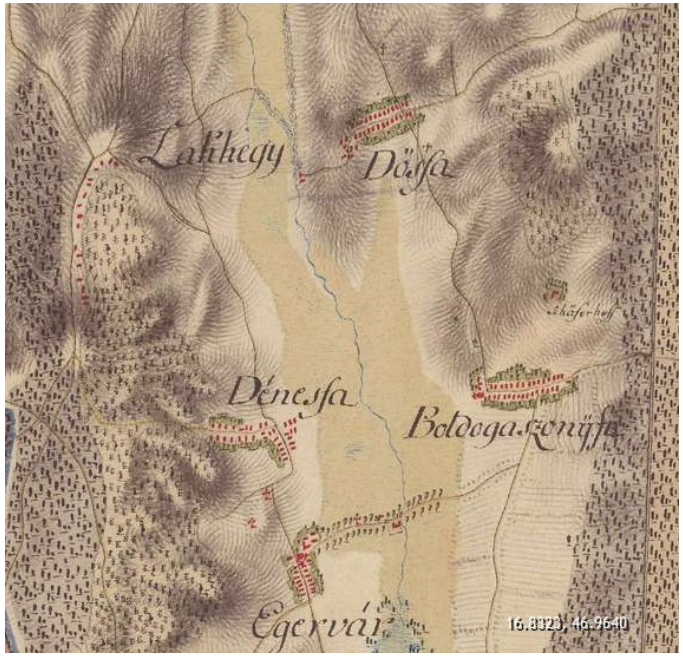

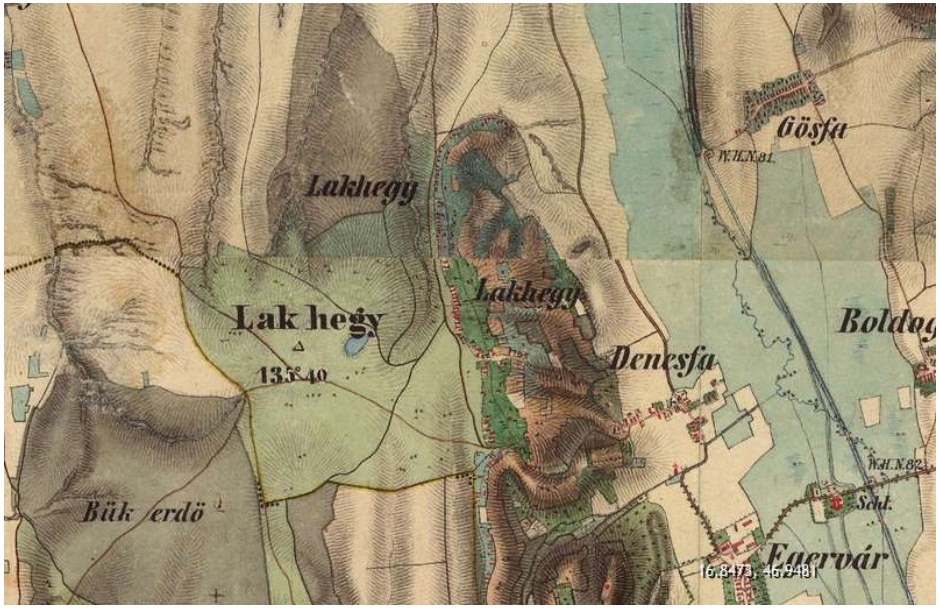

A Második Katonai Felmérés (1806-1869) (forrás: http://mapire.eu/hu) jól mutatja, hogy a terület-felhasználás arányaiban jelentős változás történt: a település a korábbihoz képest dél felé terjeszkedett, a lakóházak száma a térképjelölés szerint is duplájára emelkedett. A külterület művelési ágában változás nem tapasztalható.

Ugyancsak 1779-ben esik szó arról, hogy Lakhegyen iskolai oktatás is folyik. A tanító Egervárról járt ide. Arról, hogy iskolaépület is van, ekkor még nem történt említés. Az iskola máig is fennálló épülete 1912-ben épült. A körzetesítésig folyt itt tanítás, napjainkban pedig a Lakhegy Erdőszéli Óvodának ad otthont.

Dénesfa és Lakhegy már a késő középkortól egyre gyakrabban szerepelt együtt írott forrásainkban, s a két település adatait a XVIII. századtól összevontan adták meg, de hivatalosan csak 1907-ben egyesültek Déneslak néven. Lakhegy és Dénesfa között, annak ellenére, hogy egy - rossz időben csak nehezen járható – út kötötte össze az egymástól alig egy kilométerre fekvő két települést – melyet kiválóan szemléltet a Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887) során készített térkép (forrás: http://mapire.eu/hu) -, az idők folyamán kialakult, természetes, szerves kapcsolat volt, mely élt jóval korábban is. Ennek csak az egyik, s nem is a legkorábbi tanúja a ma is álló dénesfai kőkereszt, amelynek felirata - "Isten dicséretére emeltette Dénesfa és Lakhegy község, 1893" - ez az együvé tartozást hirdeti.

(forrás: https://maps.hungaricana.hu/hu/MegyeiTerkepek/5226/view/?pg=0&bbox=-2888%2C-12116%2C19015%2C305

Déneslak és a szomszédos Egervár kapcsolataiban egészen a XX. század közepéig csak alkalmi és egy-egy kérdésre vonatkozó együttműködés nyomaira bukkantunk. A nyugati dombok tetőrészén fekvő lakhegyi falurésszel Egervárnak addig szerves kapcsolata nem volt, annak ellenére, hogy néhány birtokosa valamint plébánosa és olykor tanítója is ugyanaz volt mindkét településnek. A két falut mindössze egy horhosban húzódó - csak jó időben járható - szekérút kötötte össze. Bár az azonos főútvonal mellett elterülő Dénesfa és Egervár az 1930-as évek közepére már szinte teljesen összeépült, még az 1940-es évek elejéig sem alakult ki az az érdekazonosság, ami összeolvadásukat eredményezhette volna. Amikor előbb 1933-ban, majd 1937-ben a két község képviselőtestülete tárgyalta az egyesítés ügyét, azt mindkét fél elvetette azzal, hogy nem szolgálja egyikük érdekét sem. A kényszer erejével ható, felsőbb szintű döntés - a közigazgatás átszervezése 1948-ban - kellett ahhoz, hogy a települések sokáig már nem halogatható egyesülése bekövetkezhessen. Lakhegy 1991-től vált ismét önálló közigazgatási státuszúvá.

A település tiszta, rendezett, gondozott, az infrastruktúra megfelelő. Az óvodai nevelés helyben megoldott az éppen most új csoporttal bővülő Lakhegy Erdőszéli Óvodában, az iskolai oktatás pedig a szomszédos nagyobb községben. Közösségi térként funkcionál a község központjában lévő faluház, mely helyet ad a könyvtárnak is, valamint a sportpálya.

Általános településkép, településkarakter

A település az A74-es számú főközlekedési útvonaltól nyugatra helyezkedik el, jellemzően egyutcás település. Megközelíthető Zalaegerszeg és Vasvár között félúton a 74-es főközlekedési útról nyugati irányba letérve a 74107 sz. közúton, vagy Egervár belterületén a posta csomópontnál.
Község építészeti arculatát tekintve az épületállománya vegyes képet mutat. Az utcaképek nem egységesek, mert a földszintes, a tetőtér beépítéses, az egyemeletes lakóházak felváltva sorakoznak egymás mellett magukon hordozva az építésükkor „divatos" formajegyeket.

A legidősebb épületek még őrzik a hagyományos falusi formákat, a nagy többség azonban átépítésre, illetve elbontásra került. Ezek utcára merőleges gerincű, oromfalas, nyeregtetős épületek, melyek többségét az északi oldalhatárra helyezték el, egyszerű tömeggel és tetőformával, ma már elszórtan találhatók meg.

Az 1960-as és 1970-es évektől a polgárosodás megindulásával újabb épületforma jelent meg, a sátortetős kockaház, amely szakított a hagyományos népi építészet formavilágával, és egyúttal az akkori modern élet szimbóluma lett. A lakóházak új formában, az utcával párhuzamos tengellyel épültek. Utcai homlokzatukon két darab fekvő ablak kapott helyet, ami a szobák számát hívatott illusztrálni. Homlokzatdíszük egyszerűbb, általában az ablaksáv kapott díszítést. Tetőfedő anyagként natúr cserepet és sík palát is használtak.

Az 1980-as évektől egy új épülettípus jelent meg, az akkor divatos tetőtér beépítéses lakóházak, utcára merőleges gerincű nyeregtetővel, utcára néző erkéllyel és hatalmas oromfalakkal. Az új lakóházak elő-és oldalkerttel épültek. Tetőfedő anyagként előtérbe került a cserép.

Az 1990-es években jöttek divatba az „amerikai típusú" és a mediterrán stílusú lakóépületek, melyek földszintes, illetve tetőtér beépítéses kialakításúak, alacsony tetőhajlásszöggel, a telkek mérete és kialakítása kizárólag a pihenést szolgálja.

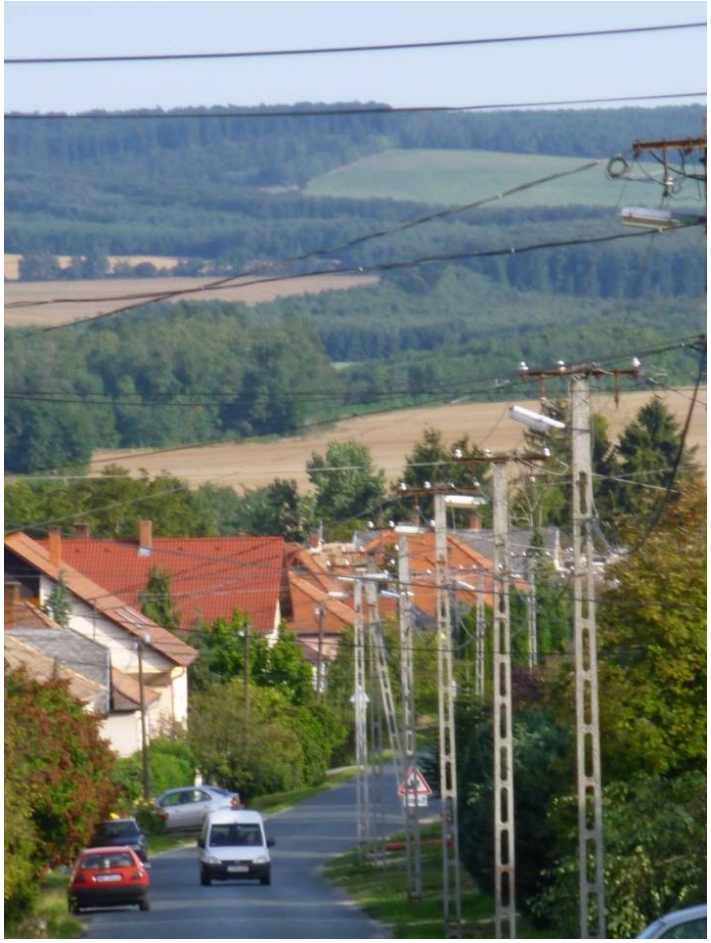

Lakhegyen a Petőfi Sándor utca, mint a község főutcája és az arról nyíló mellékutcák hangulata hasonló: hosszúkás, szalagszerű telkeken viszonylag szellősen állnak egymás mellett a lakóházak.

Az újabb építésű házak esetén a telkek kialakítása, és mérete lehetővé tette, a szabadon álló beépítést.

Lakhegy a Zalai-dombság észak-keleti területén helyezkedik el, a Kemeneshát déli és a Göcsej tájegység észak-nyugati határán. A település belterülete a Sárvíz patak nyugati oldalán végighúzódó, 160-250 méter magas dombháton fekszik.

A belterületet északról szántók határolják, keleten és délen közvetlenül csatlakozó szőlőhegyi részeket és gyümölcsösöket találunk.

Zala megye teljes egészében a pannóniai flóratartományba tartozik. Lakhegy térsége ezen belül a Dél-Dunántúli flóravidékhez, annak Zalai-dombvidék flórajárásához tartozik. A Dél-dunántúli flóravidéket a lombos erdő jellemzi. A Zalai-dombvidék flórajárásban a gyertyános-tölgyes és a tölgyelegyes-bükkös a jellemző. Cseres-tölgyesek csak a déli fekvésű lejtőkön találhatóak. A széles völgytalpakon a lápképződés uralkodik, valamint az égerláp és a síklápi növénytársulások. A települést délről és nyugatról övező erdőkből mára csak erdőfoltok maradtak, a hajdani gyertyán, tölgy, hárs és nyárfa összetételű erdők maradványai ma főleg akác, erdei fenyő és tölgy összetételűre változtak.

A változatos növénytakaró igen gazdag faj és egyedszámú állatvilágnak biztosít élőhelyet. Zala megye erdeiben a szarvas, őz, vaddisznó, róka nagyszámú példánya él, a terület vadászatáról is híres.

A település kedvező fekvése miatt a hegyoldalakon meghatározó a szőlő- és gyümölcs termesztés, a völgyek, sík területek hasznosítása vegyes erdő, rét és mezőgazdasági művelésű terület.

A mezőgazdaságilag művelt területek jellemző haszonnövényei a búza, az őszi árpa, a kukorica és a vöröshere. Korábbi években nagy kiterjedésű területeken volt megtalálható a gyümölcs- és almatelepítés, valamint a zártkerti területeken szőlőültetvények. Érdekes adottsága a településnek a lakott belterület és a szőlőhegyi rész rendkívüli közelsége, mely lehetővé teszi, hogy a terület használata akár gyalogos eléréssel is biztosítható legyen.

A település domboldalain lévő szőlők viszonylag kisméretű 2-4000m2-es tagokból álló, túlnyomórészt művelt területek. Jellemző a tájba illő présházak rendeltetésszerű használata. A művelés nagyüzemi módszerei nem terjedtek el, a területek méretei miatt. A kordonos művelés mellett még a gyalog művelésű szőlő sem számít ritkaságnak.

A szőlő feldolgozására és a bor tárolására kialakított pincék építési anyaga koronként változott. A település szőlőgazdálkodásra hasznosított zártkerti részén megtalálhatók a vályogból készült, két helyiségből álló földszintes épületek, valamint a téglából épült egyszintes, vagy a domborzat miatt a lejtős oldalukról alápincézett épületek is.

ÖRÖKSÉGÜNK

Építészeti értékek

Lakhegy országos és helyi védelemben részesülő építészeti értékkel nem rendelkezik. Építészetileg említésre méltó a település kápolnája, melyet először az 1758-as, majd az 1779-es canonica visitatio jegyzőkönyve említett. Titulusa: Krisztus mennybemenetele. A kápolnát a falu lakossága építette fából 1713-ban. A kápolna előtti haranglábban kis harang is szolgált. A mai, meglévő templomban 1898-ban Sopronban készült harang szól.

A település bel- és külterületi részén, továbbá a temetőben szép számmal található kőkereszt.

A keresztek nagy részét fogadalomból vagy hálából emelték, esetleg régi szerencsétlenségek emlékeként. A magáningatlanokon álló keresztek állíttatásáról magánszemély vagy család gondoskodott, de jellemző volt az is, hogy több személy vagy család, esetleg egy egész faluközösség összefogásának köszönhetően jött létre a múlt ezen emléke.

Anyaguk főként homokkő, a legértékesebbek a XVIII-XIX. században készültek.

A településen sok helyen látható szépen karbantartott, vagy a kor igényeinek megfelelően felújított földfalú (vályog-, tömés-) ház. A házak harmonikus, egyszerű, mégis díszes megjelenésükkel megidézik a hagyományos falusi értéket képviselő lakóházak hangulatát. A jelen és a felnövekvő nemzedék számára is fontos ezeknek az épületeknek eredeti szépségükben történő megőrzése. A múlt századi lakóházak nagyrészt egységes formában épültek. A paraszti családok leggyakrabban háromosztatú, az utcára merőleges otthonokat építettek. Az utca felől kapott helyet a tisztaszoba, a középső helyiség a füstöskonyha, amely lakószobaként is funkcionált, hátul pedig a kamra. Minden egyes helyiség a tornácról külön bejárattal rendelkezett. Ezek a nyeregtetős épületek többnyire falazott oromfalas kialakításúak, vagy egyszerű deszkaborításúak. Az utcai homlokzaton a tisztaszoba két álló ablaka kapott helyet, valamint a tornácot lezáró pillér vagy nyitott, vagy zárt falnyílással. Leginkább körben a nyílászárókat és az oromfalat díszítették vakolatmotívumok, illetve osztópárkány. A régmúlt építészeti emlékeit őrzi a Lakhegy, Arany János utcában lévő, 101. hrsz-ú ingatlanon álló parasztház.

Számtalan szép falusi jegyeket magán hordozó lakóépület található a faluban. Ezek legtöbbje tornáccal is rendelkezik, amely a ház udvari homlokzatát teljes hosszában kíséri végig. Kétféle változata Lakhegyen is megfigyelhető. Előfordul olyan parasztház, amelynek tornáca mintegy toldalékként egészíti ki a házat, azaz a tetőszék nem foglalja magában a tornácot, hanem ennek külön tetőt építettek, amely a fedélszék alá ér és tetősíkja laposabb. A másik megoldás, ha a tornác úgy épült a házhoz, hogy a tetőszék kiugrik fölé és azt az épület egészébe foglalja.

Lakhegy nagy kiterjedésű zártkerttel, azaz szőlőheggyel rendelkezik. Az itt található épületek a megtermelt szőlő feldolgozását szolgáló présházak. Ezek többsége földszintes, mégis pincének nevezik a helyiek. A hagyományos épületek fa vázra tapasztott sárral készült falazatúak, azaz boronafalúak. A lakhegyi szőlőművelés több mint százéves hagyományát igazolja a népi építészet jellegzetes képviselője: ez az egyszerű téglalap alaprajzú, natúr égetett agyagcserepes nyeregtetővel fedett, fehérre meszelt homlokzatú, három fa ajtóval ellátott boronapince.

A millenniumi parkban áll a szőlő védőszentjének, Szent Orbánnak fából faragott szobra, amelyen – a falu címeréhez hasonlóan – szintén megjelennek a települést szimbolizáló motívumok.

Régészeti értékek

A Magyar Nemzeti Múzeum régészeti adatbázisa szerint Lakhegyen három régészeti lelőhely található:

Bókus KÖH 39296 rézkori telepnyom (felszíni) és rézkori kőeszköz forrás: archeodatabase.hnm.hu/node/66127, 2017. november 20.

Kápolna-dűlő KÖH 39308 Árpád-kori telepnyom (felszíni) és Árpád-kori település forrás: archeodatabase.hnm.hu/node/66195, 2017. november 20.

Uritás-dűlő KÖH 39318 újkőkori kőeszköz és újkőkori telepnyom (felszíni) forrás: archeodatabase.hnm.hu/node/66243, 2017. november 20.

Táji és természeti értékek

Lakhegy közigazgatási területét az európai közösségi jelentőségű Natura 2000-es területek közül a Sárvíz-patak mente (HUBF20052) néven kihirdetett kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület érinti, mely a 74-es főút és a Sárvíz-patak között található.

A település közigazgatási területén az országos ökológiai hálózat övezetei közül az ökológiai folyosó övezete megtalálható. Lakhegy település érintett a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezettel.

Ezen túlmenően táji, és természetvédelmi szempontból is meghatározóak az úgynevezett „Ősfák”, amelyek még érintetlen „ős” erdő részletekből maradtak mementóként a tájat díszítve. Többségük életkora több száz évre tehető, a község külterületi részein elszórva találhatóak. A jellegzetességük, hogy a gesztenyefák családjába tartozó szelídgesztenyefák közé tartoznak, és ez a fajta ebben az ősi, érintetlen állapotban szinte csak ezen a tájegységen fellelhető.

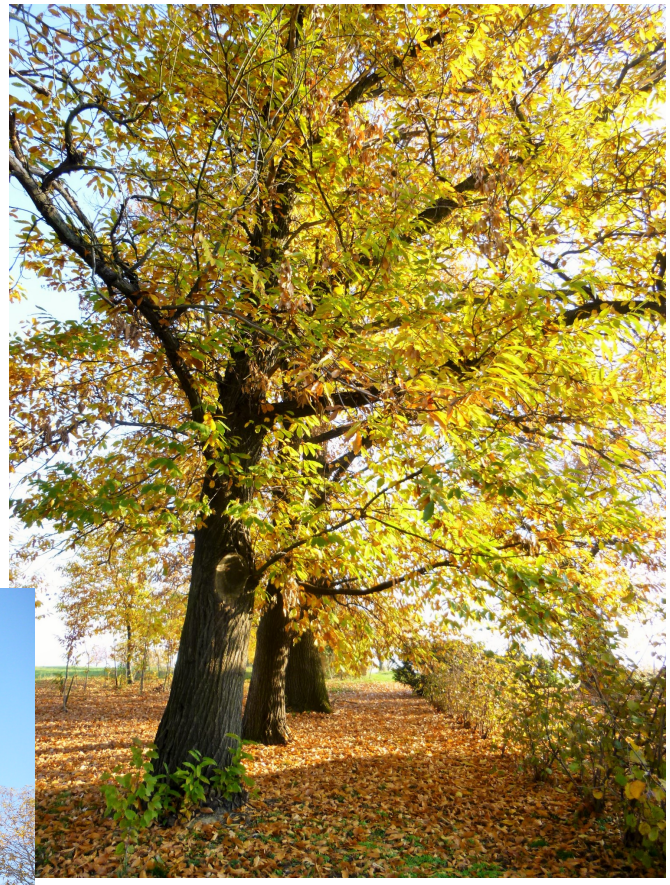

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

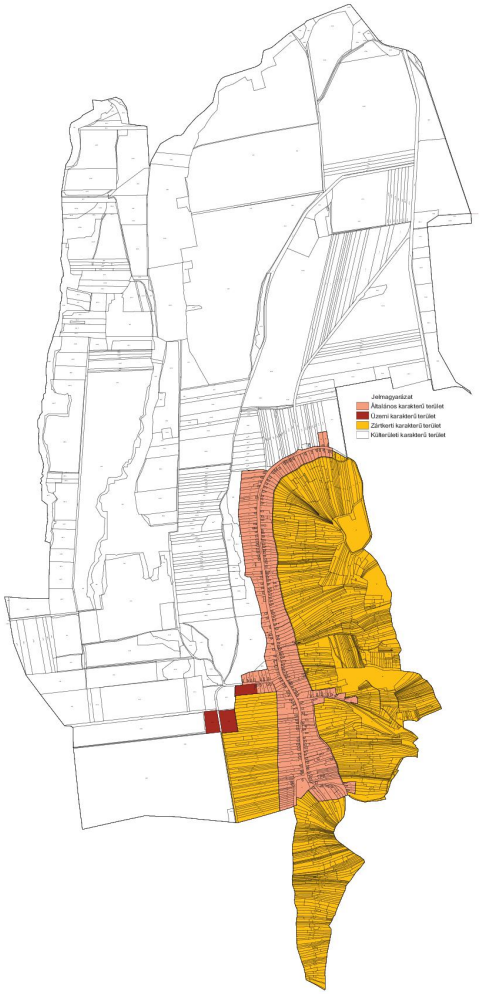

KARAKTERVIZSGÁLAT

Lakhegyen négy különböző, eltérő jellemzőkkel bíró karakterű területet határoltunk le, melyek a következők:

1. A község belterülete – kivétel a 232, 2022/1 és 2026/2 hrsz-ú területek - Általános karakterű terület.
2. A község belterületének nyugati részén található 232, 2022/1 és 2026/2 hrsz-ú területek Üzemi karakterű terület.
3. A község szőlőtermő részei, a szőlőhegyek a Zártkerti karakterű területbe tartoznak sajátosságuk miatt.
4. Lakhegy jellemzően be nem épített külterületi részeit a Külterületi karakterű területbe soroltuk egyedi, természetközeli jellemzői miatt.

1. Általános karakterű terület

A település közigazgatási területe szerves egységet alkot, külön településrészekre nem igazán bontható. Jól megférnek itt egymás mellett a vályogfalazatú parasztházak és a modernebb, mégis egyszerű kialakítású új ingatlanok is. Lakhegy lakóépület állománya mind építészeti stílusában, mind tömegformálásában heterogén együttes. A település egységes képét a családi házas, falusias beépítési forma és a magánterületek zöldfelületei hordozzák. A telekstruktúra hagyományosan falusiasnak nevezhető. A telekméretek nagyságára jellemző, hogy a házi kerti művelésre alkalmas, többségében valóban művelt telkek. A településhez a kertek alján végigfutó gazdasági úttal szervesen kapcsolódik a szőlőhegyi terület. A település arculata szempontjából fontosnak tartjuk az épületek falusias jellegének, és karakterének megőrzését. Többnyire a történetileg kialakult oldalhatáron álló beépítés valósul meg. A településen lévő parasztházak szinte mindegyike úgy készült, hogy a gazdálkodást szolgáló helyiségek a lakóház főfalával összevontan, egy tető alá rendezve épültek meg, így az ingatlan alaprajza téglalap. A népi építészet jegyeit magán viselő lakóházak mindegyike az udvar felőli hosszanti tornáccal rendelkezik, a későbbiekben épült, hagyományos házak esetében általában hozzáépült fedett terasz használható az átmeneti, „félig kint-félig bent" tér érzéséhez. Az új építésű házaknál a balkon az épület szerves részét képezi, mintegy nyitott szobaként az egységes tetővel fedve.

Elsősorban az utcára merőleges tetőgerinc és a nyeregtetős megoldás jellemző, de tipikusan az '50-es évektől kezdődően az úgynevezett „kockaházak" építése volt a divat, utcafronti homlokzatukon két ablakkal, sátortetővel.

A hetvenes évek építészei stílusára jellemző volt, hogy házak oromzattal fordulnak az utca felé és nem kontyolt, hanem nyeregtetővel. Ezek az épületek méretükben felülmúlták elődeiket, robosztusabbak, s így több generáció együttélését kényelmesebben szolgálják. Nagyméretű, két- vagy háromszárnyas ablakaik közül kettő az alsó, míg egy a felső szintről néz az utcára. A korábbi, szinte minden portán fellelhető állattartás kifejezetten indokolta gazdasági melléképületek meglétét, napjainkra azonban ez már nem jellemző, ám a kertes házaknak mégis elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló.

A kockaházak és a kétszintes házak esetében a főépülethez képest alacsonyabb magassággal kapcsolódnak a nyeregtetős melléképületek. A modernebb kialakítású lakóingatlanok tervezésekor már tekintettel voltak arra, hogy ízlésesebb összképet mutassanak, a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban kerültek kialakításra. A jelenleg divatos egyszintes házak alaprajza már nem a megszokott egyszerű négyszög, hanem több kiszögelléssel tűzdelt épület, s ennek megfelelően tetőformájuk is tördelt, hajlásszögük pedig alacsony. Az újonnan épített lakóházak többségükben illeszkednek a falusi környezethez nem bontják meg az utcakép egységét.

Az utcai kerítésekre is igaz, hogy anyaguk és formai kivitelezésük alapján behatárolható, hogy mely időszakban épült házat határolják. Az utcai kerítésnél érdemes a település szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, modern, de a környezetébe illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A településen döntő többségében a fémből készült, nyitott kerítések a jellemzőek.

Annak ellenére, hogy nagyjából pontosan megállapítható, hogy mely korban épült egy-egy ház az utcasoron, és ezek váltakozva sorakoznak egymás mellett, Lakhegy településképe mégis egyöntetű, rendezett és esztétikus.

Az utcák egyik oldalán kiépített aszfaltos járda, az utak mellett egységes szélességű zöldsáv található. Egybefüggő fasorok a településen nincsenek.

2. ÜZEMI karakterű terület

A község nyugati részén található 232, 2022/1 és 2026/2 hrsz-ú ingatlanok sorolhatók az üzemi karakterű területhez. A 232 hrsz-ú belterületen lévő ingatlanon fuvarozási tevékenységet folytatnak, a külterületen lévő ingatlanokon korábban állattartásssal, és tejfeldolgozással foglalkoztak.

3. ZÁRTKERTI karakterű terület

Szőlőhegyek

A település megőrzésre érdemes értéke a szőlőhegy, mint művelt gyümölcsös és a hozzá tartozó épületállomány.

A szőlő egykoron meghatározó szerepet töltött be a település életében, melyet jól példáz az, hogy Lakhegy külterületén kettő szőlőhegy található: a Kullancsi és az Öreghegy, 180 szőlőültetvénnyel.

Lakhegyen a szőlőhegy utcahálózata szűk földút, a domborzatot követve kanyargós. Többségében szépen gondozott, művelt a szőlő, a gyümölcsös, és a vidékre jellemző natúr cserépfedéses boronapincék találhatók a termés feldolgozása és pihenés céljából. Az épületek az út mindkét oldalán vagy elszórtan helyezkednek el. A gazdasági épületek egyszerű téglalap alaprajzúak és nyeregtetővel vagy kontyolt nyeregtetővel fedett földszintes, alápincézett épületek.

A szőlőhegyeken lévő extenzív művelésű gyümölcsösök, gesztenyések, valamint a gyepterületek táji, és természeti értékkel bírnak, ezeket a hagyományos művelési módokkal gondozzák, melyet ajánlatos fenntartani, s ezen keresztül megőrizni a terület őshonos növény és állatvilágát.

Lakhegy tájképvédelmi jelentőségű területe a zártkerti településrészen lévő pincék sora. Az e területen kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez, közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében. Mint azt a bevezetőben is írtuk – a községnévben szereplő „hegy" szótag Zala jellegzetes borvidékére utal, ugyanis régen a hegy szó egy olyan művelt terület – ez esetben domboldal -, ahol szőlőt termesztettek. Ritka volt az olyan család a faluban, amely nem rendelkezett „heggyel", ahol a lakóhelyüktől kissé távolabb tudtak gazdálkodni. Ugyancsak értékes a település déli részén lévő nagyobb gyümölcsösök és a beépített területek egymáshoz kapcsolódó rendszere.

4. KÜLTERÜLETI karakterű terület

Községünk külterületét vegyesen alkotják az erdők és a mezőgazdasági területek. A belterületet keletről, délről és dél-nyugatról szőlő terültek határolják, ahol gyümölcstermesztést is folytatnak. Valamikor régen a település belterületét nyugatról közvetlenül határolva két vízfolyással is rendelkezett a község, ám napjainkra ennek már csak kiapadt medrét találjuk, illetve hóolvadáskor a Csuszkorának nevezett csermelyben fellelhető némi víz. A falu sportpályájától északra a lakhegyi 2033/4. hrsz-ú terület elnevezése: Nagy tó, amely ennek ellenére csupán egy mocsaras terület. A szőlőhegy és a gyümölcsös szerves kapcsolata meghatározó a településszerkezet értékelésé-nél, az erdőkkel tagolt szántók összefüggő rendszert alkotnak a település teljes észak-nyugati részén. Lakhegy községhatár természeti képét a döntően ezek határozzák meg.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

A részletes karaktervizsgálat alapján településképi szempontból meghatározó területnek kettő területet határoltunk le.

1. Községünk belterülete - kivétel az ÜZEMI karakterű terület – az ÁLTALÁNOS terület.
2. A község szőlőtermő részei, a szőlőhegyek a ZÁRTKERTI területbe tartoznak sajátosságuk miatt.

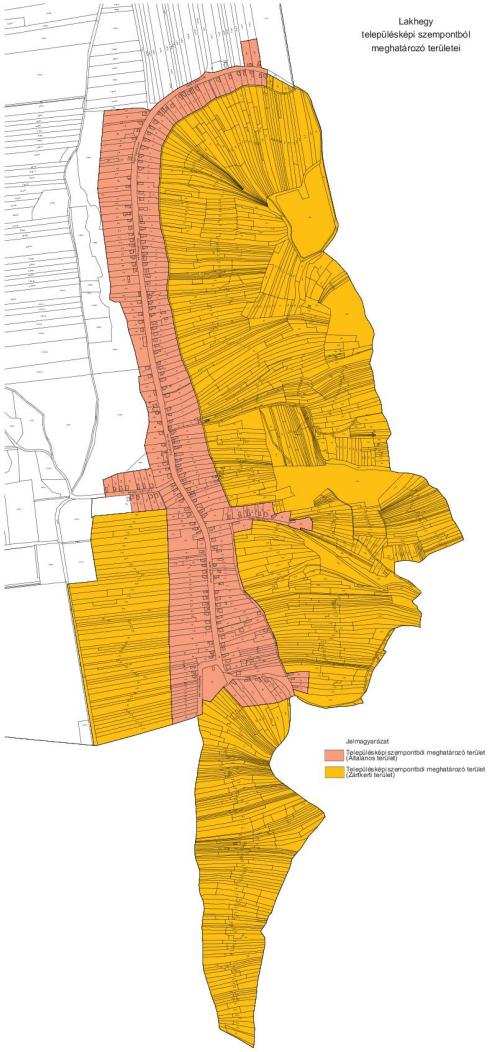

AJÁNLÁSOK

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

A szép mindannyiunknak mást és mást jelent. Ezért tanácsos inkább úgy fogalmaznunk, hogy nekem tetszik. Az viszont kétségkívül igaz, hogy ha egy adott dolog – jelen esetben egy ház – harmonikusan illeszkedik a körülötte lévő többi épülethez, a természeti és épített környezetéhez, az mindenkiből eleven, élénk, felpezsdítő hatást vált ki. Az esztétikai szempontok alkalmazása az építészetben nagyon összetett kérdés, attól függően, hogy a külsőség szempontjai hogyan érvényesülnek a kialakított térbeli formatervezésben, erős hatást kifejtve ezzel a tervezési folyamatra. Ebben a fejezetben a lehetőségeket semmiképpen sem leszűkítve azt szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat a megálmodott lakóházunk térbeli elhelyezése, magassága, az építés során használt anyagok és színek megválasztása, stb. során.

Ebben a fejezetben fogalmazzuk meg azokat az elveket, melyeket a településkép formálása érdekében – a helyi közösség javaslatai alapján – javaslunk megfogadni. Fontosnak tartjuk, hogy lakókörnyezetünk minél harmonikusabbá váljon azzal együtt, hogy helyi értékeinket megőrizzük. Nem kívánunk sok szabályt megállapítani, célunk az, hogy az építkezni vágyók megmutathassák egyéni ízlésüket.

Olyan településképi és építészeti szempontból igényes - elsősorban egyedi tervezésű - építmények építését részesítjük előnyben, amelyeket a telek adottságainak, a környezetük jellegének, a rendeltetésük követelményeinek, az építőanyagok sajátosságainak megfelelően alakítottak ki.

1. Ajánlások/Általános terület

1.1 TELEPÍTÉS

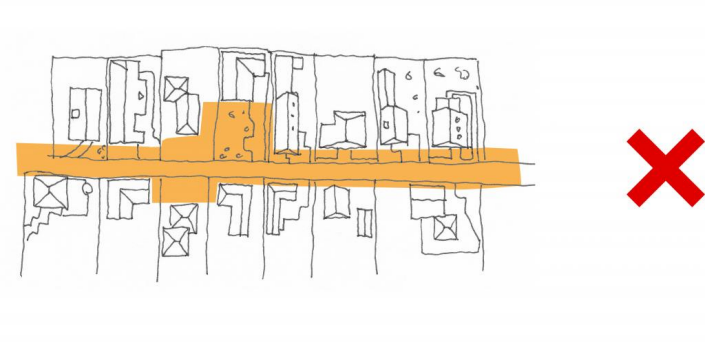

A településen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára többnyire merőleges rendszerű. A ház mögött növényzettel határolva alakítható ki a védett kert. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. Továbbá utcával párhuzamos gerincű utcai szárnyat csak ott érdemes építeni, ahol a környező épületek már ilyenek. Az épületek elhelyezése a már beépült utcákban lehetőleg illeszkedjen a meglévőkhöz, a szomszédos épületek közterület felőli homlokzati vonalához igazodóan. A meglévő épületek bővítésénél is a szomszédos épületek közterület felőli homlokzati vonalát kell figyelembe venni.

A házak ily módon történő elhelyezése elősegíti az egységes utcakép kialakítását.

1.2. MAGASSÁG

A lakóházak zöme egyszintes, de előfordul tetőtér beépítéses és egyemeletes lakóház, s ezek felváltva sorakoznak egymás mellett magukon hordozva az építésükkor „divatos" formajegyeket.

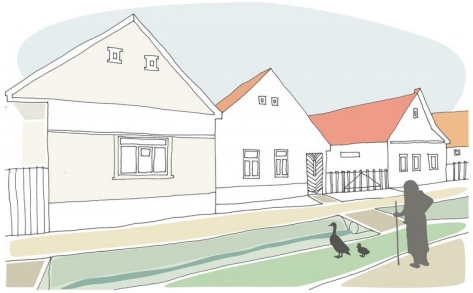

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévők. A túl magas házak nem illeszkednek a település utcaképébe, így azok építése nem javasolt.

1.3. TETŐHAJLÁSSZÖG

Lakhegyen a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos, különbségek az adott korok építészeti stílusából adódnak.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetükben lévőknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Lakhegy utcaképébe. Azért is érdemes ilyen tetőt alkalmazni, mert így nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét, illetve gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki, valamint a déli tetőfelületre esetlegesen épített napelemek a lehető leghatékonyabban tudnak működni.

1.4. TETŐFORMA

Lakhegyen a hosszúházak jellegzetessége a 3-5 cserépsoros kis csonka kontyolás, valamint az utcai homlokzat oromdeszkás kialakítása. A lakhegyi családi házak tetőformája egyszerű, kis fesztávra épített, így kisebb tömegű. Új házak tervezésénél a szomszéd épületek tetőformáját figyelembe kell venni. A lapostetős megoldás egyáltalán nem preferált a településen, csak melléképítmények esetén megengedett. A bonyolult, összetett, tördelt tetőidom alkalmazása kerülendő, mert nem illeszkedne az egyszerű tetőformájú házakból álló utcaképbe. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt vagy sátortetős formájú épület kerüljön, hanem a mellette lévőkhöz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül sátortetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt vagy nyeregtetős formájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú. A településkép egységességét őrizni segít, ha a ház – amennyiben a szomszédos épületek is – oromzattal fordul az utca felé, és nem kontyolt tetővel.

1.5. HÉJAZAT

Javasolt a matt égetett természetes alapszínű agyagcserép fedés (natúrtól a mélyvörösig), használata hozzájárul az egységes településképhez. Kerülendő a mű antikolt vagy egyéb mintázatú, nem természetes színű cserepek, vagy egyéb anyagú fedések alkalmazása. A klasszikus hódfarkú vagy egyenesvágású cserepek ajánlottak, melyek számos rajzolatban helyezhetők el a tetőn. Nem ajánlott nagyméretű cserepek alkalmazása. Nem javasolt a hullámpala, a műanyag hullámlemez és a bitumenes hullámlemez. A már meglévő héjazat felújítása esetén inkább az agyagcserép használatát részesítsük előnyben. Költségkímélő megoldásként választhatunk natúr alapszínű cserepeslemez borítást is, amely a természeteshez közeli hatást kelt. A tetőfedés színe tekintetében az élénk, rikító színek és csillogó felületek kerülendők.

1.6. HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

Lakhegy épületeinek színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. Nem elfogadható és kerülendő a feltűnő és kirívó, élénk, rikító, sötét színhasználat, a rikító színű fémlemez-fedés és -burkolat. Ehelyett a meglévő épületek színvilágához és anyaghasználatához illeszkedő új épületek építése ajánlott, a környezethez igazodó színek (pasztell és természetközeli színek) alkalmazására kell törekedni.

Az épületek lehetőleg vakolt felületűek legyenek, természetes anyagú burkolat megengedett. Az építészeti értékekkel rendelkező épületek felújítása, átalakítása, bővítése esetében kerülendő a homlokzatok leegyszerűsítése, a vakolatdíszek eltávolítása, egy-egy jelentéktelennek tűnő részlet eltüntetése, javasolt inkább azok helyreállítása.

Új épület építése, vagy meglévő épület átépítése, bővítése esetében az anyaghasználatnál töreked ni kell az utcára jellemző anyagok, elsősorban a természetes anyagok használatára. Ugyanakkor az új, a mindenkori építészeti divatnak megfelelő anyaghasználat is lehetséges.

A népi építészet házain a nád és vessző oromzatot gyakran, a deszka és falazott oromzatot mindig ellátták egy vagy két nyílással (padláslyuk, szellőző), mely a padlástér megvilágításán és szellőzésén kívül az oromzat díszítését is szolgálta. A jellegzetes formájú oromzati padlásablak használata a mai épületeknek is esztétikus megjelenést biztosít.

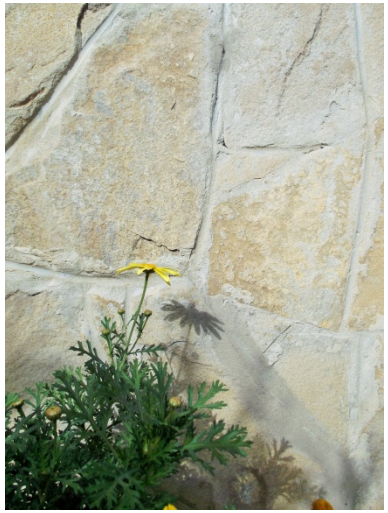

Anyaghasználat szempontjából a természetes anyagok – a kő, tégla, vakolt felületek, faburkolat – részesítendők előnyben. A magastető héjalása – beleértve az ereszcsendesítőt is – az égetett agyag sötétebb vagy világosabb árnyalata színében agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet.

Épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt településünkön. Használjuk bátran, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

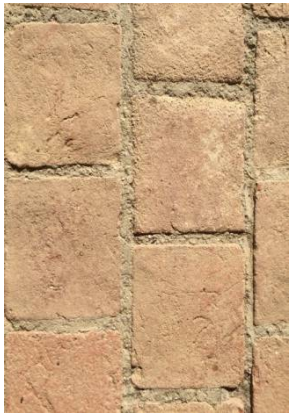

1.7. KERÍTÉSEK

Lakhegyen az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások, továbbá a hullámpala vagy nagytáblás fémlemez kialakítás kerülendők. A természetes sövény- vagy tujakerítés nagyon tetszetős hatást kelt, de a túlzottan sűrű és magas szintén kerülendő. Az áttört kerítések nádszövettel való zárása nem megfelelő, helyette teljesen áttört, drótfonatos vagy fémkerítéses határolás a javasolt. Feltűnő, rikító színekkel (piros, kék, sárga, stb.) való festésük nem javasolt. Lakóházzal beépített ingatlanok esetén az utcafronton lévő dróthálós kerítést növényzettel takarni kell.

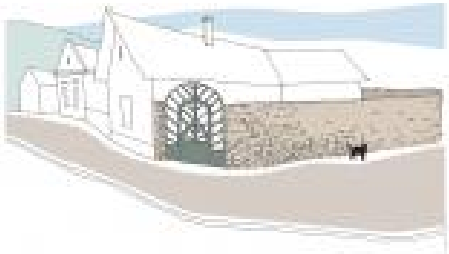

Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, modern hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. Az oldalsó és hátsó kerítések rejtettebbek, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés által naposabb, levegősebb lesz a kertünk, és szabadon élvezhetjük a lakhegyi dombos táj gyönyörű látványát.

Elődeink fa és fémmunkái csodálatosak, formakincsük időtálló, az alkalmazott anyag szépen öregszik. Házaink kiegészítői, a kerítések élénken alakítják a végső látható képet, hangulatot. Akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, a változatosság gyönyörködtet, ezek összképének gondos kitalálása odafigyelést igényel. Ezek a részletek akár sűrűbben is cserélhetők, ha a tulajdonos már mást szeretne, vagy az elérhető technika lehetővé teszi.

Kerítések terén is beszélhetünk hagyományosan alkalmazott anyagokról, vagy formákról – Lakhegyen az új építésű házak esetében is látható, amelyek igen szép példái a klasszikusan alkalmazott kő- és a fakerítésnek. Változatos anyaghasználattal találkozhatunk: a szárazon rakott terméskő tartóoszloptól kezdve a tégláig, a legtöbb esetben a fa köztes elemekkel vegyítve. Jó példái annak, hogy a hagyományos mellett megférnek a modern anyagok, kialakítások is.

1.8. TORNÁCOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Ékes példái Lakhegyen is megfigyelhetőek. Ez a folyosószerű, fedett, félig vagy teljesen nyitott tér átmenetet képez a kert és a ház között; készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont, megfelelő tájolás mellett, nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak. Véd az esőtől, hótól és a forróságtól. A régi lakhegyi házak favázas vagy oszlopos tornácai szép, követendő példák lehetnek. Megszélesített, vagy terasszal kombinálva az új épületek legkellemesebb helyét alkothatják.

A tornác kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. Az arányos, tornácos épületek sora, beékelődése karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település hagyományait és identitását. Új épület tornáckialakításával és újszerű átgondolásával továbbvihetjük e tradicionális építészeti megoldást új otthonunkba.

1.9. AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. Az alkalmazott megoldások a nyílászárók esetében is eltérő képet mutatnak, ajánlatos lenne ezek stílusának egymáshoz közelítése, de mindenképpen a települést jellemző sajátosság megőrzése.

A százéves múltra visszatekintő lakóházak nyílászárói fából készültek. Az ablakok kétszárnyúak, jellegzetesen két- vagy három, esetlegesen hat osztatúak, az utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. Ezen házaknál hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Leginkább a barna, a zöld és a fekete színek használata volt elterjedt. Jellemző az ablakok faragott díszítése a vízszintes osztásban. A hasonló stílusban, de modern épületeknél érdemes spalettát vagy zsalugátert alkalmazni.

A későbbi korokban épült házak esetében a két- vagy háromszárnyú, nagy ablakfelületek alkalmazása figyelhető meg. A világos, jól szellőztethető lakás egészséges, jó hangulatú, friss. Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes redőnyt, spalettát vagy zsalugátert alkalmazni. A nyílászárók javasolt színe világos és középbarna, olívazöld, vagy ezek szürkével tört árnyalata.

Az ablakok, ajtók cseréjekor ajánlatos figyelemmel lenni, hogy ez épület karakterét meghatározó új nyílászáró lehetőség szerint ne térjen el a cserélendő nyílászáró formavilágától, régi típusú épületnél lehetőség szerint mellőzzük a faablakok műanyagra történő cserélését, ha erre nincs mód, olyan nyilászárót válasszunk, amely hatásában, és megjelenésében közelít a fa nyilászáróhoz. A régebbi épületek utcafronti részét több helyen faragott vagy habarcsdíszek ékesítik, melyeket a nyílászárók cseréje esetén óvni, védeni javasolunk. Az ajtók, ablakok cseréje esetén fontos az épület színével harmonizáló, megfelelő színválasztás.

1.10. RÉSZLETEK

Házunk és kertünk találkozási pontjai folyton változó, gazdagodó élményanyagot kínálnak. Évről évre, évszakról évszakra más képet mutatnak. A növények az épületen egyrészt hangulatteremtő díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energiatudatos életmódnak – árnyékolnak.

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé tesznek minket. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány-részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre.

1.11. KERTEK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. Az egész faluban a tájba illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli fekvésű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fás szárú növényzet megóvására. A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét.

A hátsó kertek, nem csak pihenésre, felüdülésre szolgálnak, hanem haszonkertként gyümölcsöket, zöldségeket is termesztenek bennük. A kertek tervezésekor, kialakításakor is figyelemmel kell lennünk arra, hogy mind stílusában, mind hangulatában harmonikus egységet képezzen az épülettel, amelyhez kapcsolódik.

A növényfajok megválasztása nagymértékben járulhat hozzá a település karakteréhez. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz, meglévő növényzethez illeszkedő fajokat válasszunk. A kertekben a szőlő mellett elsősorban gyümölcsfák ültetendők. Növénytelepítés esetén a nem inváziós, őshonos fajok telepítése ajánlott.

2. AJÁNLÁSOK/ zártkerti terület

E karakternek jellegzetessége, hogy az épületeknek elsősorban funkcionális rendeltetése van, a településképet elsősorban a gondozott telek, szőlő, mint maga az épület határozza meg. A szőlőhegyek zöldfelületei jelentős ökológiai szerepet is képviselnek, ezért a telkeken a zöldfelület kialakítása során kerülendők pl. inváziós növényfajok telepítése.

A zártkerti karakterű területen törekedjünk a földszintes épület építésére, de a lejtős terep miatt a lejtő felőli oldalon az egy emelet magasság is lehetséges. A meglévő, vagy művelésből, beépítésből adódó magasságkülönbségeket rézsűkkel kell kialakítani, a rézsűk biológiai eszközökkel történő védelme kötelező.

Zártkerti karakterű területen kötelező az épületek terepre illesztése, az eredeti terepviszonyok megtartásával. Tereprendezés az épület körül legfeljebb 2 m szélességben végezhető.

Az utcai kerítés jellemzően áttört felületű legyen, és nem lehet hullámpalából vagy nagytáblás fémlemezből.

Az egykori présházak, boronapincék felújításánál nagyon fontos az eredeti, vagy új gyártású, lehetőleg az eredetivel azonos, egyenes vágású, természetes színű égetett agyagcserép felhasználása. Bonyolult, összetett, erősen tördelt tetőidom nem alakítható ki, Kizárólag magastetős épület építhető.

Nem elfogadható a szőlőhegyi épületeknél a környezetbe nem illő, rikító színű megoldások alkalmazása. Tartózkodjunk a tájat elcsúfító mobil konténerek, lakókocsik kihelyezésétől. Településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció nélkül nem végezhető közterületi növénytelepítés.

3. AJÁNLÁSOK/ Utcák, közterületek, sajátos funkciójú építmények, reklámcélú-, információs-, hirdető- és egyéb műszaki berendezések

3.1. Utcák, közterületek

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség elérése már fél siker. A közterületek megfelelő fenntartása, gondozása, a közterületen elhelyezett utcabútorok rendszeres karbantartása, a már nem használt elemek elbontása látványos előrelépést jelenthet. A virágos, zöld utcák, gondozott terek részei a barátságos, szerethető, esztétikus településképnek.

A különböző felületek határozott szétválasztásával (pl. zöldszegély, szegélykő) fokozhatjuk az utcák rendezettségét. Az infrastrukturális hálózat létesítésénél lehetőség szerint éljünk a felszín alatti kiépítés lehetőségével, valamint törekedni kell a település más pontján is a meglévők föld alá helyezésére. A felszín alatti vezetékek tervezésekor, kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére.

Járófelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra, a tartósságra, és az akadálymentességre egyaránt gondolnunk kell. A burkolat színében a visszafogott, semleges színeket válasszuk. A gyalogosok közlekedésére szolgáló járdák nagy része aszfaltos, felújításakor érdemes lenne az aszfaltot térkőre cserélni, ami időtálló, és könnyen karbantartható.

A fasorok kiemelik a település fő vonalait, irányítják a tekintetet. A település utcáiban a lakóépületek előtti közterületeken egységes fasorok ültetése szebbé, karakteresebbé tenné az utcaképet. A járda, és a közút közti közterületekre ültetendő fák kiválasztásakor ügyeljünk arra, hogy megfelelő távolságra ültessük őket, figyelemmel későbbi méretükre. Olyan fafajtákat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a légvezetékekbe, ágai nem magasodnak az út, vagy a járda fölé, akadályozva a

biztonságos közlekedést. A légvezetékek alá is ültethető fafajok: gömbjuhar, gömbkőris, madárberkenye, díszalma. A kereszteződésekben az 1 métert meg nem haladó cserjék, évelők telepítése ajánlott. A körültekintő növényválasztással elkerülhető azok csonkolása. Javasolt az eperfa, vadkörte, juhar, gyertyán, hárs ültetése. Ne alkalmazzunk inváziós fajokat (amerikai kőris, nyugati ostorfa stb.). A fák gyökereinek megfelelő méretű burkolatlan helyet kell biztosítani a járdák, kerítések gyökér által történő megrongálódásának elkerülése érdekében.

A csapadék-vízelvezetés jellemzően nyílt csapadékelvezető árkokban történik. Az árkok fedése, zárttá tétele nem javasolt, nagyban megnehezíti azok tisztán tartását. Szerepét az árok csak akkor tudja betölteni, ha az megfelelően karban van tartva. Az árkok tisztán tartása, az esővíz okozta hordaléktól megtisztítása, kaszálása az ingatlantulajdonos/használó feladata. Az árkokat átszelő gépkocsibehajtók, hidak színes képet mutatnak, anyagukban, formájukban teljesen eltérőek. Az új bejárók kialakításánál nagy körültekintetéssel kellene eljárni és a több ingatlannál megtalálható kőhíd megoldást javasolt alkalmazni.

3.2. Közpark

Rendeltetésszerűen a közparkok biztosítják a lakosság számára a napi és a hétvégi szabadidő szabadtéren való eltöltésének kedvező feltételeit a településen belül, korlátozás nélkül, bárki számára elérhető módon.

Az emlékműtől térkövezett gyalogúton érünk el a kisméretű téglából épített kerti sütőhöz, amely mellett filagória biztosít árnyas pihenőhelyet.

A park északi felében sövénysorral elválasztott modern játszótér és fedett homokozó található, várja a falu legkisebbjeit egy kis kikapcsolódásra. A parkot nyugatról erdősáv övezi, északról pedig az Erdőszéli Óvoda épülete és udvara határolja.

A játszóteret a közpark közúttól távolabbi részén alakították ki, az út és a fedett kiülőtől sövénysorral elválasztva. A köztereken, közparkokban lévő gyalogutak megvilágításáról stílusában a térhez illő fényforrásokkal gondoskodni kell.

A közösségi szabad terek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg.

Alapvető szükséglet tehát a megfelelő térformálás. A teresedés kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A térformálásban kerüljük a hegyesszögeket, a befogadó, átölelő térformákat részesítsük előnyben. A köztereket, közparkokat elsősorban pihenésre, rekreációra használjuk, ezért kialakításuknál fontos szerepe van az azokon elhelyezendő közhasználatra szánt épületeknek, pihenőhelyeknek, és a különféle élményelemeknek: pl. szökőkút, csobogó, kültéri sportolásra szánt eszközök, játszótéri elemek stb. A köztereken, közparkokban a zöldfelület domináljon, burkolat csak a legszükségesebb helyekre kerüljön (pl. gyalogutak).

A közterek, közparkok növényzetét úgy alakítsuk ki, hogy legyenek napos, és árnyékos helyek egyaránt. A növényfajok megválasztása, és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

Építészeti minőséget kell, hogy tükrözzenek az olyan kisebb építmények is, mint a biciklitárolók, sütögetők, utcabútorok stb. Lehetőleg kerüljük a településképbe sokszor nem illeszkedő katalógusok egyenkínálatát. A helyi arculathoz színében, anyagában és léptékében illeszkedő, időtálló, könnyen megépíthető és felújítható szerkezetekben gondolkodjunk. Ne feledkezzünk meg a környezet rendezéséről sem.

A közterületek tervezésekor is alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, utcakeresztmetszethez, jellemző homlokzatmagasságokhoz, tetőformákhoz. A virágos, zöld utcák, gondozott terek részei a barátságos, szerethető, esztétikus településképnek. Az egyéb teresedéseket évelő növényzettel javasolt esztétikusabbá tenni, elsősorban szárazságtűrő, tájba illető növényeket javaslunk ültetni, figyelemmel az öntözési lehetőségre. Lehetőség szerint törekedni kell minden korosztály pihenési igényeit kielégítő közpark kialakítására. Növénytelepítés esetén a nem inváziós, őshonos fajok telepítése ajánlott.

3.3 Sajátos építményfajták

A község belterületi részén egyéb felszíni energiaellátási vagy hírközlési hálózatok építményei (átjátszók) elhelyezése tiltott.

Nyomvonal jellegű közműlétesítmény elsősorban közlekedési területen, közterületen, vagy közművet üzemeltető szerv területén helyezhető el. A közlekedési területen meglévő fákat, növényzetet óvni kell a közműfejlesztések során, az elkerülhetetlenül kivágott növényzetet pótolni kell. A közművezetékeket légkábelezés helyett a földbe kell elhelyezni oly módon, hogy az a közlekedési terület minimális bontásával járjon. Ahol a bontás szükséges ott eredeti állapotban történő helyreállítást kell előírni.

Trafóállomás elhelyezése tiltott, azt csak trafóházban, vagy épülettel egybefoglalva oldható meg, amennyiben az szakmai indokok miatt nem helyezhető el egyéb területeken. A trafóház felületét, ajtajait és szellőzőrácsát, az önkormányzattal egyeztetve kell kialakítani, közvetlen környezetét takaró növényzettel parkosítani kell.

A lakóterületen kívül, ha tájképi, természetvédelmi akadálya nincs, a hírközlési hálózati építmények (átjászók stb.) egyéb funkcióval (pl. kilátó) kombinálva javasoltak megvalósításra, természetes anyaghasználattal, tájba illeszkedő módon.
Szabadon álló szélkerék és antenna tartó oszlop az előkertben nem helyezhető el.

3.4. Reklámcélú-, információs-, hirdető- és egyéb műszaki berendezések

Óriásplakát kihelyezése - beruházás támogatásának tényét tartalmazó kötelező hirdetőtábla kivételével – kihelyezése kerülendő, az ÜZEMI karakterű területen a tevékenység népszerűsítésére alkalmazható. Reklámhordozó és információs célú berendezés anyaga fémből vagy fából ajánlott, természetes színek használata javasolt. Magáncélú hirdető berendezés, cégtábla csak akkor nyúlhat a közterület fölé, ha annak használatát egyáltalán nem zavarja.

Egyéb műszaki berendezés, úgymint szerelt kémény, klíma berendezés, közműcsatlakozás szerelvényei, műholdvevő antenna az utcai homlokzaton ne jelenjen meg, nagyban elcsúfítja az épület homlokzatát. Törekedjünk legalább a tetőre vagy egy kevésbé látszó udvari homlokzaton történő elhelyezésre.

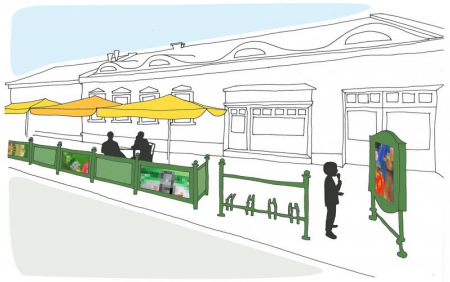

JÓ PÉLDÁK, ÉPÜLETEK, ÉPTÉSZETI RÉSZLETEK

Épületek, építészeti részletek, kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Jó példává válhat egy épület építészeti értéke, arányhelyes tömege, minőségi anyaghasználata, környezetéhez való alkalmazkodása, visszafogott színhasználata, gazdag növényi háttere okán, valamint harmonikus és esztétikus megjelenése, halvány természetközeli színe, természetes vagy természetes hatású anyagok használata, igényes térburkolat, terepadottságokhoz illeszkedés miatt.

Ezek az épület jól példázzák, hogy egy 1960-es években épült kockaházat hogyan lehet a mai kor követelményeinek figyelembe-vételével modernné, esztétikussá varázsolni. A ház kerítése, az udvaron alkalmazott burkolatok, az udvaron lévő építészeti elemek harmonizálnak a ház stílusával.

Ezt az 1900-as évek építészei stílusát idéző parasztházat tulajdonosai gyönyörűen felújították, méltán sorolható a falu legszebb házai közé. Funkciójában, és formavilágában is az egykori paraszti életet eleveníti meg. Udvara, és hátsó kertje, melléképületei jól példázzák az itt lakók mindennapjait.

Ezeken a felújított épületeken is megtalálhatjuk a hagyományos falusias építészet jellemzőit. Egyszerű anyag- és színhasználat figyelhető meg, letisztult formák, melyek mind a népi építészet egyszerűségét hivatottak képviselni.

Jó példája egy százéves parasztház felújításának ez a mediterrán stílusú, félig nyitott-félig zárt tornác is.

A régiek még tudták, hogy az utcai homlokzat az épület arca, ezért nagyon fontos annak megjelenése. Kialakításakor törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. Kerülendő az utca felé a garázskapuval fordulni, javasolt inkább a garázsokba oldalról, az udvarról behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegkialakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázskapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton. Ezt a megoldást jól illusztrálja az egyik Petőfi utcai ház.

A '60-as években épület kultúrház épületében hajdanán még mozi is működött. A lakhegyi közösség kulturális életének helyszíne 2005 és 2006 júliusa között újult meg, illetve bővült, lehetőséget teremtve további funkciók betelepítésére, mint például a teleház, a könyvtár, fiatalok részére klubhelyiség kialakítása. Az épület fontos szerepet tölt be a lakhegyi közösség életében kulturális, igazgatási és közösségi színtérként egyaránt. Az épület az utcafronton egyszerű homlokzattal rendelkezik, míg udvari oldaláról kétoldalt kiugró épületelemmel és egy félköríves terasszal épült. Játékos, mégis harmonikus megjelenése, a halvány, természetközeli színhasználat, arányhelyes tömege, a gazdag növényi háttér indokolja, hogy a faluház a település jó példái közé kerüljön.

Az óvoda épülete ma már több mint százéves, állagának, karakterének megőrzése céljából több alkalommal került sor kisebb felújítási, karbantartási munkák elvégzésére. Természetközeli , visszafogott színhasználat, eredeti homlokzati motívumok, díszítések megtartása jellemzi településünk közoktatási intézményének épületét.

Általában nemcsak útszéleken, hanem nevezetes vagy hangsúlyos helyeken, de több helyütt házak előkertjében is található kőkereszt, melynek egyszerű anyaghasználattal történő, időtálló felújítását jól illusztrálja ez a kép.

IMPRESSZUM

A Települési Arculati Kézikönyv készítésében közreműködők:

Szövegezte és a kézikönyvet szerkesztette:

az Egervári Közös Önkormányzati Hivatal munkatársa: Dr. Horváth-Zóka Tímea

Horváth Rita főépítész közreműködésével

A fotókat készítette és összegyűjtötte:

Lakhegy Község Önkormányzatának kulturális munkatársa: Szakter Judit és

az Egervári Közös Önkormányzati Hivatal munkatársa: Dr. Horváth-Zóka Tímea

Kapcsolat: Egervári Közös Önkormányzati Hivatal

8913 Egervár, Vár u.2.

Tel: +36 92 564-013

email: kozoshivatal@egervar.hu

Horváth Rita főépítész

8700 Marcali, Kodály Zoltán u.6.

Tel: +36 30 955